

Ісаєв А. М.,
к.ю.н., доцент кафедри шкільного права №1
Національного університету «Юридична академія України
ім. Ярослава Мудрого»

ВОЛЕВИЯВЛЕННЯ У ДОГОВОРІ ДАРУВАННЯ

Аналіз цивілістичної доктрини свідчить про те, що вирішальну роль, відносно встановлення факту наявності договірних відносин, правники різних часів віддавали волі та волевиявленню сторін. Цілком виправдана точка зору згідно до якої узгоджене волевиявлення декількох сторін, щодо певного об'єкту, яке спрямовано на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків являє собою договір.

У зв'язку з цим важливого значення набуває питання щодо співвідношення волі та волевиявлення сторін в договорі дарування. Ця проблема, знаходить свій вияв у необхідності з'ясування того, у якій формі має бути виражена воля сторін щодо відчуження та прийняття дару. Від цього залежить момент виникнення права власності за договором, ризик випадкової загибелі дару, нарешті, дійсність договору в цілому.

Коли волевиявлення здійснюється у письмовій формі (неважливо в простій чи нотаріально посвідченій), сторони мають можливість впевнитися в намірах своїх контрагентів. Це до певної міри стабілізує відносини дарування та цивільний оборот. Але усна форма договору дарування, яка по суті має передбачати домовленість сторін щодо змісту дарування, може викликати деякі суперечки. Так наприклад, в ч.1 ст.722 ЦК на відміну від загального правила про момент виникнення права власності із договору, який законом пов'язаний з моментом передачі майна набувачу, встановлено інше правило: право власності обдаровуваного на дар виникає з моменту його прийняття. Таким чином у обдаровуваного з моменту прийняття дару виникають всі права та обов'язки власника речі. Що ж є прийняттям дару з точки зору юридичного факту, який породжує певні права та обов'язки? Виходячи з аналізу законодавства, а саме ч.3 та ч.4 ст.722 ЦК це будь-які дії, що свідчать про згоду обдаровуваного на прийняття дару, тобто визнання його своєю власністю. Не викликає сумнівів положення ч.4 ст. 722 ЦК, де прийняттям дару закон називає: прийняття обдаровуваним документів, що засвідчують право власності на річ, інших документів які свідчать про приналежність дарувальнику предмету договору, чи символів (ключів, макетів т.п.). За таких умов можна стверджувати про наявність виявлення волі на прийняття дару. Але ч.3 ст. 722 ЦК містить положення, які не зовсім переконливі, відносно виявленої сутності дарування як договору, а саме: дар направлений обдаровуваному без його попередньої згоди, є прийнятим, якщо обдаровуваний терміново не повідомить про відмову від його прийняття.

Викладене свідчить про визнання законодавцем можливості прийняття дару та виникнення права власності у обдаровуваного за ситуації, у який неможливо напевно встановити, чи виявив обдаровуваний волю на прийняття дару чи то просто не встиг відмовитися від нього, а може просто не знає про

дар. Тобто, порушується таке положення як – ніхто не може бути обдарований за відсутності своєї згоди на таке.

Такий стан речей не можна визнати задовільним, що спонукає до подальших досліджень з метою вдосконалення чинного законодавства у проаналізованому сегменті.